

HØSTMØTET

Riksantikvarens kulturminnekonferanse i Oslo 20. - 21. november



Foto: Arve Kjerseim © Riksantikvaren



Foto: HL-senteret

Villa Grande var Quislings bolig under krigen. Under bakken er det en egen bunker som nylig har blitt åpnet for publikum. Villa Grande er i dag Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret).

Riksantikvaren har gleden av å invitere til Høstmøtet i Oslo 20. – 21. november. Høstmøtet skal være det viktigste møtestedet for kulturminneforvaltningen og våre samarbeidspartnere.

Tema for Høstmøtet er krigens kulturminner

Stortingsmelding nr. 35 (2012-2013), «Framtid med fotfeste» gjør krigens kulturminner til et fremtidig satsningsområde for kulturminneforvaltningen. Omfanget er stort av kulturminner fra okkupasjonsårene, og Riksantikvaren har startet et arbeid for å øke kunnskapen og forståelsen for disse interessante og utfordrende kulturminnene.

Fleire steder i landet er regionalforvaltningen allerede kommet langt med registrering og fredning. I årene som kommer må registreringen trappes opp over hele landet. Det er viktig at flere blir oppmerksomme på hvordan krigens kulturminner gir oss kunnskap og opplevelse, og samtidig kan fortelle historier som er vanskelige og smertefulle å minnes.

Høstmøtets første dag, 20. november, vil foregå i plenum i Gamle Logen i Oslo. Her blir det foredrag om tema fra forskning og forvaltning, og det blir middag om kvelden samme sted. Krigens kulturminner skal behandles over en bred front med bidrag inn- og utland. Blant tema er tysk byggeri, arkeologi fra andre verdenskrig, fangeleirene i Norge og digitale plattformer for krigsminner.

Andre dag vil foregå i Riksantikvarens lokaler i Dronningens gate 13, med foredrag om tema fra hele kulturminneforvaltningen. Ekskursjonene går til krigens kulturminner i Oslo og Regjeringskvartalet.

Riksantikvaren har reservert et begrenset antall enkeltrom på Thon Hotel Panorama og på Clarion Hotel Royal Christiania. Disse rommene kan bestilles gjennom vårt registreringsskjema når du melder deg på Høstmøtet. Gjestene er selv ansvarlige for betaling direkte til hotellet, og også for eventuelle avbestillinger av hotellrom.

Kontaktinformasjon: Lise Evjen epost: lev@ra.no, tlf: 98202736 og Geirr Olav Gram epost: gog@ra.no, tlf: 98228714



Program torsdag 20.november

Sted: Gamle Logen

Kl 08.00 - 09.00

Registrering og kaffe

Kl 09.00 - 09.20

Velkommen

Jørn Holme ønsker velkommen til Høstmøtet

Hanna Geiran, Riksantikvaren, introduserer prosjektet Krigens kulturminner

Kl 09.20 - 11.30

Den andre verdenskrigen. Fortellinger, bygninger og landskap

Okkupasjonshistorie og fortelling. *May-Brith Ohman Nielsen, Universitetet i Agder*

Tysk byggeri i Norge. *Janne Wilberg, Byantikvaren i Oslo*

Kl 10.30 - 10.45

Benstrekk og kaffe

Kl 10.45 - 11.30

Conflict archaeology and the archaeology of Occupation of WWII *Dr. Gilly Carr, University of Cambridge*

Kl 11.30 - 12.15

Lunsj

Kl 12.15

Kulturminneprisen 2014

Kl 12.30 - 14.10

Smertefull kulturarv: Leirsystemet i Norge, slagsteder som minnelandskap og antikvarens ekspertrolle

Vanskelig kulturarv og den antikvariske ekspertrollen. *Mats Burström, Stockholms universitet*

Norske slagsteder som minnelandskap i inn- og utland. *Leiv Sem, Høgskolen i Nord-Trøndelag*

Tvangsevakueringen av Nord-Troms og Finnmark – historie og erindring. *Arvid Petterson, historiker og forfatter*

Kl 14.10 - 14.30

Benstrekk og kaffe

Kl 14.30 - 15.00

Leirsystemet i Norge – Holocaust og de utenlandske krigsfangene. *Jon Reitan, Falstadsenteret*

Kl 15.00 - 16.45

Formidling og gjenbruk: Fluktruter, digitalisering og fredete forsvarsanlegg

Fluktruter til Sverige – historiske vanderruter *Dag Olav Brækkan, Den Norske Turistforening*

Krigens sorte hull – krigsminner på digitale plattformer *Kristin Bolgård, Norsk kulturråd*

Forvaltning av fredete forsvarsanlegg *Christian Borhaven, Forsvarsbygg*

Kl 19.00

Middag i Gamle Logen

Program fredag 21.november

Parallele sesjoner

(påmelding i forkant av Høstmøtet)

Sted: Riksantikvarens lokaler, Dronningensgate 13.

Kl 08.00 - 08.30

Kaffe

Kl 08.30 - 10.00

Parallele sesjoner

Kl 10.00 - 10.30

Kaffe og frukt

Kl 10.30 - 12.00

Parallele sesjoner

Kl 12.00 - 13.00

Lunsj på Filmens Hus

Ekskursjoner

(påmelding i forkant av Høstmøtet)

Kl 13.00 - 15.45

HL-senteret – Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter

Quislings bolig under krigen. Omvisning på senteret ved direktør Guri Hjeltnes, og besøk i Quislings bunker.

Til HL-senteret går Buss 30 fra sentrum til Bygdøy. Oppmøte utenfor Riksantikvarens resepsjon kl 13.00

Byvandring med krigsminner

Akershus festning med Donau-monumentet på Akershuskaia, Deutsches teater i Stortingsgaten 16 (Christiania teater) og Oslo handelsgym med Terbovens bunker. Ved Janne Wilberg, byantikvar i Oslo.

Avmarsj fra Filmens Hus kl 13.00

Regjeringskvartalet med Høyblokka

Introduksjon i konferansesalen hos Riksantikvaren kl 13.00 før avmarsj til regjeringskvartalet.

Alle ekskursjonene går parallelt mellom kl 13.00 og 15.45.

Parallelle sesjoner

Romplan: Se oversikt i resepsjonen

Sted: Riksantikvarens lokaler, Dronningensgate 13.

1 Arkeologi (kl 08.30 - 10.00)

- Finnerlønn og metallsøking

2 Arkeologi (kl 10.30 - 12.00)

- Utilbørlig skjemming

Om «utilbørlig skjemming», fylkeskommunal håndtering og klagesaksbehandling ved «utilbørlig skjemming». Avsluttes med diskusjon. Riksantikvaren tar gjerne imot innspill fra fylkeskommunene om utfordringer ved håndteringen av «utilbørlig skjemming» og behov for ytterligere arbeid med problemstillingen.

- Registrering av middelalderkirkegårder i bruk - status ved prosjektets avslutning i 2014.

3 Kulturminner i et endret klima - Hva vet vi og hva bør vi gjøre? Klimaendringene skjer nå! (kl 08.30 - 12.00)

Korte innlegg om havnivåstigning, miljøovervåking, forvaltningsplaner som redskap, europeisk standard for energieffektivisering mm. Diskusjon – Hvordan skal vi i kulturminneforvaltningen gå fram videre?

4 Landsverneplaner - Det største fredningsprosjektet som har vært gjort i Norge (kl 10.30 - 12.00)

- Vernekriterier ved fredning av statlig eiendom
- Verneklasse 2 og fylkeskommunens rolle
- Forvaltningspraksis i statlig eiendom

5 Natur og landskap (kl 08.30 - 12.00)

- Kulturminneforvaltningens samarbeid med Statens naturoppsyn (SNO) om informasjon, oppsyn og skjøtsel av kulturminner. (kl 08.30 - 10.00)

Noen fylkeskommuner er flinke til å bruke muligheten for tjenester fra SNO. Vi vil inspirere flere fylkeskommuner og Sametinget til å gjøre det. Innlegg fra SNO, en fylkeskommune og RA – avslutning med diskusjon.

- Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA) (kl 10.30 - 12.00)

Erfaringene fra forprosjektet i Hordaland og Østfold og planene for videreføring. Formålet er å stimulere den faglige diskusjonen om landskap i kulturminneforvaltningen og motivere for arbeid med landskap generelt og KULA-prosjektet spesielt.

6 Kommuner og arealplanlegging (kl 08.30 - 10.00)

- Konseptvalgutredninger

Alle større statlige utbyggingstiltak skal gjennom en konseptvalgutredning. Foredrag om konseptvalgutredninger, og diskusjon om kulturminneforvaltningens medvirkning i disse prosessene, og hvilke verktøy vi trenger for å kunne gi gode innspill på et så overordnet nivå.

7 Byantikvarene møtes, nye og gamle (kl 08.30 - 10.00)

Et møte for nye og gamle byantikvarer for å bli kjent, utveksle erfaringer og snakke om utfordringer.

8 Kultur- og naturreise (kl 10.30 - 12.00)

Kultur- og naturreise er et prosjekt som arbeider for at offentlige databaser skal kunne brukes aktivt i forskjellige digitale formidlingsprosjekter. Da må innholdet i databasene være interessant også for allmennheten. Det blir orientering om prosjektet og diskusjon om hvordan vi kan forbedre innholdet i våre databaser.

9 Frie foredrag (kl 10.30 - 12.00)

- Hagearkeologi og grøntanlegg
- Mulighetsstudien i Odda – en presentasjon
- Sporene etter skogfinnens materielle kultur i dagens landskap

10 Tilskudd og tilstand i Askeladden (kl 10.30 - 12.00)

- Tilstandsregistrering av freda bygg og om hvordan man legger dem inn i tilstandsmodulen i Askeladden
- Erklæring av bygg fra middelalderen
- Håndtering av søknader om istandsettinger av fredete hus, betingelser for at tilstandsregistrering skal ligge i forkant/i forbindelse med søknaden og hvordan tilskuddsmodulen kan være et nyttig verktøy for forvaltningen, ikke bare i rapporterings-øyemed, men også i det daglige arbeidet.

11 Krigsminner (kl 08.30 - 10.00)

- Festung Lista – Vest-Agder fylkeskommune. Et verdiskapingsprosjekt med midler fra Riksantikvaren der Nordberg fort og Festung Lista blir tilrettelagt som besøksmål. Omfatter intervjuer med tidsvitner, trådløs guide og skilting.
- Byutvikling og krigsminner – Byantikvaren i Trondheim. Nyhamna som viktig område for byutvikling med konsentrasjon av krigsminner. Utfordringer i arbeidet med ny kommunedelplan.

12 Kulturminnekriminalitet (kl 08.30 - 10.00)

- Regionalforvaltningens erfaring med politiets etterforskning av kulturminnekriminalitet
- Samarbeid mellom politiet og fylkeskommunen
- Økokrim – om kulturminnekriminalitet, politiets arbeid og kulturminneforvaltningens rolle

Presentasjon av foredragsholdere

May-Brith Ohman Nielsen

Professor i historie ved Universitetet i Agder og professor i historiedidaktikk ved Karlstad Universitet. Redaktør av *Scandinavian Journal of History*. Leder av humaniorakomiteen, FRIHUM, i Norges forskningsråd 2010-2013. Fagområder: Norges historie. Medisinhistorie, sykdomshistorie, helsehistorie, epidemihistorie. Nazisme, høyreekstremisme, okkupasjonshistorie. Ideologi, politikk og massebevegelser. Mellomkrigstiden. Nasjonalisme og nasjonal retorikk. Hagehistorie, miljøhistorie, giftbruk og plantevern. Historieundervisning, historiebruk og historiedidaktikk. Forfatter av bind 3 og 4 av historieverket *Norvegr*, Aschehoug forlag, 2011.

Janne Wilberg

Janne Wilberg er magister i kunsthistorie og nå byantikvar i Oslo. Hun har bred erfaring fra kommunal, fylkeskommunal og statlig kulturminneforvaltning, både fra Riksantikvaren, Miljøverndepartementet og statlig eiendomsforvaltning. Wilberg hadde i mange år ansvaret for oppbyggingen Forsvarets kulturminneforvaltning, og bred erfaring fra utredningsoppdrag og tverrdepartementalt samarbeid. Som byantikvar har hun initiert og gjennomført en kartlegging av den andre verdenskrigs kulturminner i Oslo.

Gilly Carr

Dr Gilly Carr is a Senior Lecturer in Archaeology at the University of Cambridge. She is also a Fellow and Director of Studies in Archaeology and Anthropology at St Catharine's College, Cambridge. Her recent volumes include *Legacies of Occupation: Heritage, memory and archaeology in the Channel Islands* (Springer 2014) and *Protest, Defiance and Resistance in the Channel Islands: German occupation 1940-1945* (Bloomsbury Academic 2014). Her latest volume, *Heritage and Memory of War: Responses from Small Islands* (co-edited with Keir Reeves) will be published by Routledge in 2015. Gilly is also involved in a number of WWII archaeology and heritage projects and exhibitions in the Channel Islands.

Jon Reitan

F. 1973. Historiker/førstekonservator NMF og faglig leder ved Falstadsenteret. Har utgitt to bøker (*Jødene fra Trondheim*. Tapir akademisk forlag, 2005 og *Falstad: nazileir og landssvikfengsel, Trondheim: Tapir akademisk forlag, 2008*) og en rekke artikler innen temaene Holocaust og krigens fangehistorie, minnekultur og historiedidaktikk. Har siden 2004 hatt verv og i perioder formannskap i de internasjonale organisasjonene ICOM (International Committee for Memorial Museums IC MEMO) og IHRA (International Holocaust Remembrance Alliance). Prosjektleder «Uteområdet på Falstad» (løpende). Leverer straks phd-avhandling i historie ved NTNU: «Møter med Holocaust. Norske perspektiv på tilintetgjørelsens historiekultur»

Leiv Sem

Fødd 1972. Er fyrsteamanuensis i norsk ved Høgskolen i Nord-Trøndelag. Ph.D. i kulturhistorie på ei avhandling om norsk minnekultur knytt til andre verdenskrig. Har arbeidd ei årrekke ved Falstad minnestad og senter for menneskerettar, og som post doc-stipendiat ved Vitenskapsmuseet (NTNU) på eit prosjekt om andre verdenskrigsminne som kulturarv.

Arvid Petterson

F. 1940 i Brennelv. Lærerutdannet, senere historie mellomfag i Trondheim og hovedfag i Tromsø 1989. Rektor ved skoler i 11 år, adm. leder for Nordnorsk Kulturråd / Nordisk informasjonskontor i Alta i 11 år, senere frilans forfatter fra 1989. Har skrevet 12 bøker om finnmarksforhold, fem av dem om krigen 1940 - 1945. Har deltatt i arbeidet med 10 NRK-produksjoner for Ut i Naturen og Folk. Har arbeidet med historielag og museumsetablering flere steder i Finnmark.

Mats Burström

Mats Burström (f. 1962) är sedan 2009 professor i arkeologi vid Stockholms universitet. Har under senare år framför allt ägnat sig åt samtidsarkeologi och har genom en lärobok i ämnet samt en rad fallstudier starkt bidragit till att etablera detta forskningsfält. Fallstudierna behandlar bland annat en bilkyrkogård i Småland, ett flyktingläger i Sörmland, en festivalarena från Tredje rikets Tyskland, nergrävda familjetillhörigheter i Estland, och sovjetiska missilbaser på Kuba. I dessa studier uppmärksammas särskilt relationen mellan materiell kultur och människors minnen samt kopplingen mellan den lilla och den stora historien.

Dag Olav Brekkan

Ansatt i Den Norske Turistforening Oslo og Omegn som Markainspektør. Har til daglig ansvar for oppfølging av tilretteleggingen av stier i Oslomarka, regionale turruter som Rondanestien og Jotunheimstien. Har da også ansvar for naturforvaltningsaker og miljøsertifisering i DNT Oslo og Omegn.

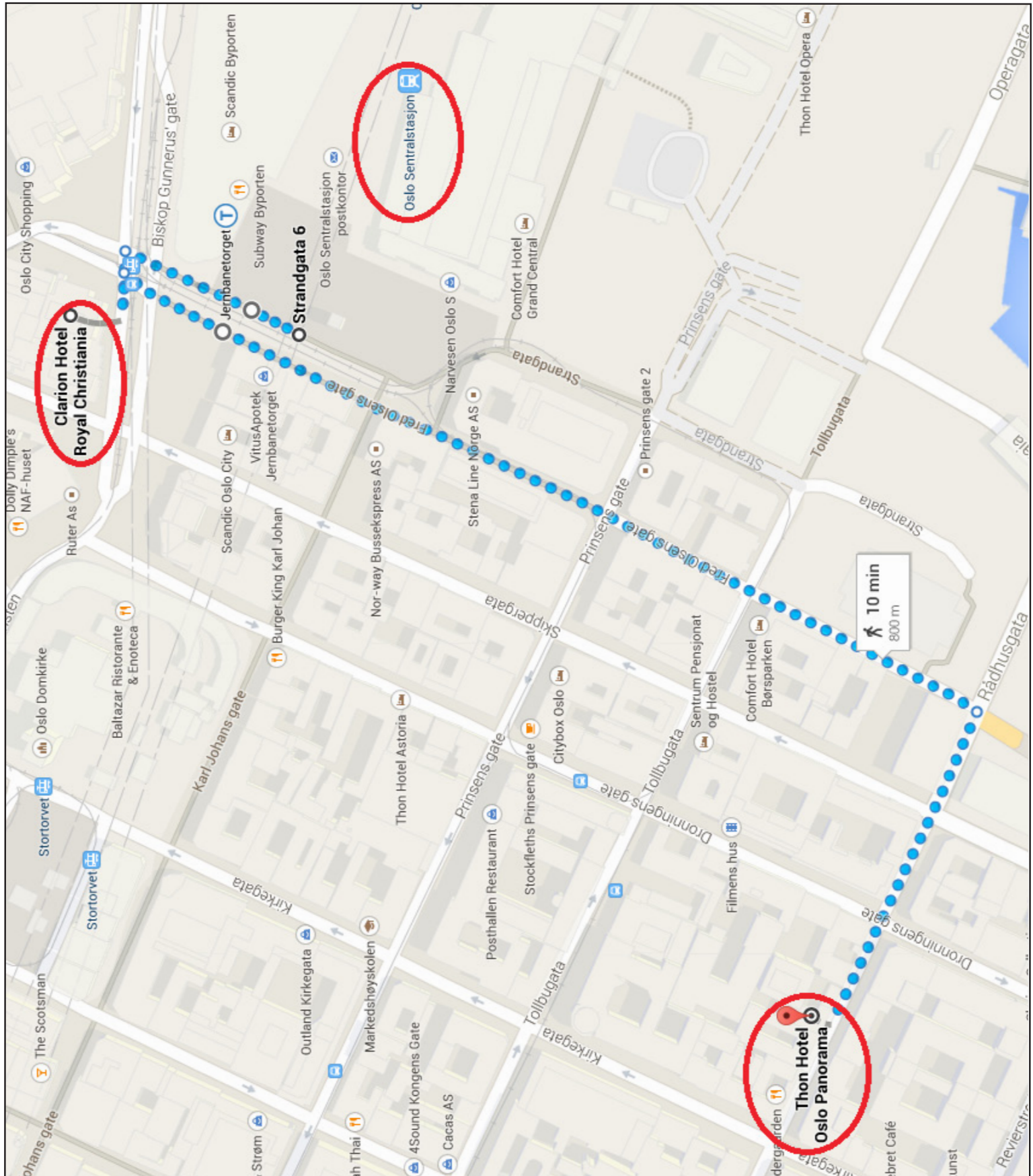
Kristin Bolgård

Kristin Bolgård jobber i Seksjon for kulturvern, inkludering og digital utvikling i Norsk kulturråd. Hun er prosjektleder for Digitalt, og holder bl.a. kurs i digital historiefortelling.

Christian Borhaven

Christian Borhaven er seksjonssjef i kulturminnefaglig rådgivningsenhet i Forsvarsbygg, Nasjonale festningsverk. Oppgavene våre spenner fra landsverneplaner til byggeledelse og detaljoppfølging på byggeplass. Oppdragsgiverne er internt i Forsvaret, men i økende grad også andre offentlige forvaltere av kulturhistoriske eiendommer: helsektoren, Landbruksdep, Statsbygg mfl. Er utdannet arkitekt fra NTH (NTNU) i Trondheim med videreutdanning i bygningsvern fra Konsthögskolan i Stockholm. Han har erfaring fra både privat og offentlig sektor. Han har også gått Befalsskolen for Ingeniørvåpnet og tjenestegjort som sersjant og fenrik i Brigaden i Nord-Norge under den kalde krigen.

Clarion Hotel Royal Christiania and Thon Hotel Oslo Panorama



Riksantikvaren og Gamle Logen

